

Răspunderea producătorilor pentru pagubele generate de produsele cu defecte. Acțiune în despăgubiri întemeiată atât pe dispozițiile legii speciale cât și pe cele de drept comun. Efecte în privința analizei excepției lipsei calității procesuale pasive

Cuprins pe materii: Drept comercial. Codul civil. Obligații. Izvoarele obligațiilor. Răspunderea civilă/ Drept procesual civil. Dispoziții generale. Acțiunea civilă

Index alfabetic: Acțiune în despăgubiri

- Daune morale
- Răspunderea pentru fapta proprie
- Pandemia de COVID-19
- Excepția lipsei calității procesuale pasive

Legea nr. 240/2004, art. 9

C. civ., art. 1349, art. 1357

H.G. nr. 1031/2020

În stabilirea răspunderii producătorilor pentru pagubele generate de produsele cu defecte, prevederile art. 9 din Legea nr. 240/2004 recunosc expres posibilitatea persoanei prejudiciate, de a acționa pentru repararea pagubei nu numai în temeiul legii speciale, împotriva producătorului produsului care a generat paguba, ci și în temeiul dispozițiilor de drept comun, împotriva altor persoane despre care afirmă că i-au cauzat prejudiciul, prin acțiunile sau inacțiunile culpabile ale acestora.

Astfel, în cazul în care reclamanta și-a fundamentat acțiunea nu numai pe dispozițiile Legii nr. 240/2004, ci și pe dispozițiile art. 1349 și art. 1357 C. civ., referitoare la răspunderea delictuală pentru fapta proprie, în mod corect instanța de apel a analizat excepțiile lipsei calității procesuale pasive a pârâților inclusiv din perspectiva temeiului subsidiar invocat.

I.C.C.J., Secția a II-a civilă, decizia nr. 525 din 18 martie 2025

A. Circumstanțele cauzei. Cadrul procesual

1. Cererea de chemare în judecată

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Sălaj, Secția civilă, la data de 25.05.2023, sub nr. x/84/2023, reclamanta A. a chemat în judecată pârâții Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Sănătății și B. S.R.L., solicitând obligarea acestora, în solidar, la plata sumei de 100.000 euro, cu titlu de daune morale, precum și la plata sumei de 1.000 euro/lunar (constând în prejudiciu viitor, compus din contravaloarea consultațiilor medicale de specialitate, precum și contravaloarea medicamentelor necesare în vederea tratării trombozei superficiale la nivelul venei safene internă gamba stânga), ca urmare a efectelor adverse de care a suferit reclamanta în urma vaccinării cu vaccinul împotriva COVID19, produs de B., lot. nr. ABV2856, la data de 02.03.2021; cu plata cheltuielilor de judecată.

- Ministerul Sănătății a depus întâmpinare, la data de 11.07.2023, prin care a invocat excepția lipsei calității sale procesual-pasive, inadmisibilității acțiunii din perspectiva stabilirii răspunderii civile solidare în sarcina pârâților, iar, pe fondul cauzei, a solicitat respingerea acțiunii, ca neîntemeiată.
- Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice X - Administrația Județeană a Finanțelor Publice Y, în reprezentarea Ministerului Finanțelor pentru Statul Român a depus, la rândul său, întâmpinare, în data de 14.07.2023, prin care a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive a Statului Român prin Ministerul Finanțelor, iar, pe fondul cauzei, a solicitat respingerea, ca neîntemeiată, a cererii.
- pârâta B. S.R.L. a depus întâmpinare, în data de 20.07.2023, prin care a invocat excepția lipsei calității sale procesuale pasive, iar, pe fondul cauzei, a solicitat respingerea cererii, ca neîntemeiată.

Reclamanta A. a depus precizare la acțiune, în data de 17.11.2023, prin care și-a modificat cererea de chemare în judecată, în sensul indicării în calitate de pârât și a Guvernului României, precizare pe care a completat-o în data de

04.12.2023, la solicitarea instanței, cu motivele de fapt și de drept.

Pârâtul Guvernul României a depus întâmpinare, la data de 04.01.2024, prin care a invocat excepția lipsei calității sale procesual pasive, iar, pe fondul cauzei, a solicitat respingerea cererii, ca neîntemeiată.

2. Soluția instanței de fond

Prin pronunțată de Tribunalul Sălaj, Secția civilă, în dosarul nr. x/84/2023, s-au admis excepțiile lipsei calității procesuale pasive invocate de pârâtii Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Sănătății, B. S.R.L. și Guvernul României; s-a respins, ca fiind îndreptată împotriva unor persoane fără calitate procesuală pasivă, cererea reclamantei A., formulată în contradictoriu cu pârâtii Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Sănătății, B. S.R.L. și Guvernul României, având ca obiect pretenții, și a fost respinsă, ca neîntemeiată, cererea pârâtei B. S.R.L. de acordare a cheltuielilor de judecată.

3. Hotărârea instanței de apel

Împotriva acestei sentințe a formulat apel reclamanta A., solicitând, în principal, anularea în parte a sentinței apelate, respectiv casarea sentinței și trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de fond; iar, în subsidiar, a solicitat schimbarea în parte a sentinței apelate, în sensul admiterii în totalitate a cererii de chemare în judecată.

Prin decizia civilă nr. 319/2024 din 18 iulie 2024, Curtea de Apel Cluj, Secția a II-a civilă a admis apelul declarat de apelanta A. împotriva sentinței civile nr. 29, pronunțată la data de 26.01.2024, în dosarul nr. x/84/2023 al Tribunalului Sălaj, pe care a anulat-o în parte și, pe cale de consecință: a respins excepțiile lipsei calității procesuale pasive invocate de pârâtii Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Sănătății și Guvernul României și a dispus trimiterea cauzei spre rejudecare primei instanțe; a păstrat restul dispozițiilor sentinței.

B. Calea de atac exercitată în cauză

Împotriva deciziei pronunțate de instanța de apel au declarat recurs

Recurentul-pârât Ministerul Sănătății a invocat motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ., subsumat căruia, după evocarea mai multor dispoziții legale din O.U.G. nr. 57/2019 și Legea nr. 95/2006, a susținut că, în mod eronat, instanța de apel a anulat sentința Tribunalului Sălaj și a trimis cauza pentru rejudecare sub aspectul răspunderii civile pentru fapta proprie, în realitate răspunderea producătorilor pentru produse fiind o răspundere specială, care exclude răspunderea generală de drept civil, atâta timp cât în cauză este vorba despre un produs.

Totodată, recurentul-pârât a arătat că aspectele din domeniul sănătății publice detaliate de reclamantă, referitor la campanii de vaccinare și controverse legate de acestea ori la modalitatea în care autoritățile române au achiziționat dozele de vaccin și au implementat campanii de vaccinare, în cadrul Strategiei Naționale de Vaccinare împotriva Covid-19, aprobate prin H.G. nr. 1031/2020, nu justifică legitimarea procesuală pasivă a acestei părți.

În continuare, recurentul-pârât a redat argumente privind fondul acțiunii, iar nu excepția analizată în apel.

Recurentul-pârât Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice a invocat motivele de casare prevăzute de art. 488 alin. (1) pct. 5, 6 și 8 C. proc. civ., susținând, în esență, următoarele:

Hotărârea recurată este nelegală, întrucât nu cuprinde motivele pe care se întemeiază în ceea ce privește calitatea procesuală pasivă a Statului Român prin Ministerul Finanțelor, critică subsumată motivului de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 6 C. proc. civ.

A mai susținut că instanța de apel a reținut în mod nelegal că motivele acțiunii cu privire la răspunderea civilă pentru fapta proprie ar avea caracter subsidiar și ar trebui analizate, în realitate, recurentul-pârât susținând că răspunderea producătorilor pentru produse este o răspundere specială și exclude răspunderea generală de drept civil, atâta timp cât este vorba de un produs.

Totodată, recurentul-pârât a arătat că aspectele referitoare la modalitatea în care autoritățile române au achiziționat dozele de vaccin și au implementat campanii de vaccinare, în cadrul Strategiei Naționale de Vaccinare împotriva Covid-19, aprobate prin H.G. nr. 1031/2020, nu justifică legitimarea procesuală pasivă a acestei părți și lipsește de temei acțiunea în răspundere civilă delictuală.

Apărarea formulată în cauză

La data de 18 octombrie 2024, intimata-reclamantă A. a depus la dosar întâmpinare la fiecare dintre recursurile declarate de pârâți, solicitând respingerea acestora ca nefondate.

C. Aplicabilitatea dispozițiilor art. 493 C. proc. civ., în forma ulterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 310/2018

Cu titlu prealabil, se reține că prezentul proces este guvernat de dispozițiile Codului de procedură civilă, în forma modificată prin Legea nr. 310/2018, întrucât acțiunea introductivă a fost înregistrată pe rolul instanțelor la data de 25 mai 2023, deci după intrarea în vigoare a acestei legi.

Prin rezoluția din 28 decembrie 2024 a completului investit aleatoriu cu soluționarea dosarului, s-a fixat termen pentru judecarea recursurilor la data de 18 martie 2025, în ședință publică, cu citarea părților, în temeiul art. 490 alin. (2) C. proc. civ.

E. Considerentele Înaltei Curți asupra recursurilor declarate în cauză

Înalta Curte de Casație și Justiție, analizând recursurile, în limitele controlului de legalitate, în conformitate cu dispozițiile art. 483 alin. (3) C. proc. civ., constată că acestea sunt nefondate, pentru considerentele ce succed.

În esență, recursurile formulate de recurenții-pârâți aduc în discuție modalitatea în care instanța de apel a soluționat excepțiile lipsei calității procesuale pasive a acestora, susținându-se, pe de-o parte, că instanța de apel a considerat în mod greșit că se impunea analiza temeiului invocat în subsidiar de către reclamantă, al răspunderii civile delictuale, iar, pe de altă parte, că legitimarea procesuală pasivă a pârâților nu este justificată, în condițiile în care aceștia au acționat în cadrul Strategiei Naționale de Vaccinare împotriva Covid-19, aprobate prin H.G. nr. 1031/2020.

Suplimentar, recurentul-pârât Statul Român prin Ministerul Finanțelor invocă nemotivarea hotărârii, susținând că aceasta nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția asupra excepției lipsei calității procesuale pasive a pârâților.

Criticele recurenților-pârâți sunt nefondate.

Referitor la prima critică, care se va analiza din perspectiva cazului de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., întrucât vizează pretense neregularități de ordin procedural, se constată că instanța de apel a reținut că reclamanta și-a fundamentat cererea de chemare în judecată nu numai pe dispozițiile Legii nr. 240/2004 privind răspunderea producătorilor pentru pagubele generate de produsele cu defecte, ci și pe dispozițiile art. 1349 și art. 1357 C. civ., referitoare la răspunderea delictuală pentru fapta proprie, procedând, în continuare, la analiza excepțiilor lipsei calității procesuale pasive a pârâților și din perspectiva temeiului juridic invocat în subsidiar.

Recurenții-pârâți invocă nelegalitatea raționamentului instanței de apel, susținând că răspunderea producătorilor pentru pagubele generate de produsele cu defecte exclude răspunderea generală de drept civil.

Această susținere este contrazisă de dispozițiile art. 9 din Legea nr. 240/2004, potrivit căreia „*aplicarea dispozițiilor prezentei legi nu exclude posibilitatea persoanei vătămate ori prejudiciate de a pretinde despăgubiri în temeiul răspunderii contractuale sau extracontractuale ori al altui regim special de răspundere, existent la data intrării în vigoare a prezentei legi*”.

Rezultă, așadar, că legea recunoaște expres posibilitatea persoanei prejudiciate de a acționa pentru repararea pagubei nu numai în temeiul legii speciale, împotriva producătorului produsului care a generat paguba, ci și în temeiul dispozițiilor de drept comun, împotriva altor persoane despre care afirmă că i-au cauzat prejudiciul, prin acțiunile sau inacțiunile culpabile ale acestora, ceea ce confirmă legalitatea deciziei instanței de apel, de a analiza excepțiile lipsei calității procesuale pasive a pârâților inclusiv din perspectiva temeiului subsidiar invocat.

Referitor la argumentul invocat de recurenții-pârâți, în sensul că derularea campaniei de vaccinare a avut loc în cadrul Strategiei Naționale de Vaccinare împotriva Covid-19, aprobate prin H.G. nr. 1031/2020, Înalta Curte arată că nu este relevant din perspectiva calității procesuale pasive a acestora, care presupune doar existența unei identități între pârât și subiectul pasiv al raportului juridic dedus judecății, în timp ce existența sau inexistența drepturilor afirmate constituie o chestiune de fond.

Ca atare, raportat la inacțiunea imputată de către reclamantă pârâților, constând în nescoaterea de la distribuție a unui anumit lot de vaccin, la circumstanțele excepționale în care a avut loc achiziționarea, autorizarea și distribuția vaccinului, precum și la atribuțiile Ministerului Sănătății în cadrul campaniei de vaccinare și rolul Statului Român în achiziționarea de către România a vaccinului B. împotriva Covid-19, Înalta Curte constată că instanța de apel a recunoscut în mod corect legitimarea procesuală a pârâților de a sta în justiție în raportul juridic litigios.

Referitor la motivul de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 6 C. proc. civ. (Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice în susținerea recursului său, Înalta Curte constată că nu poate fi reținut.

Se va avea în vedere că instanța de apel a analizat într-o manieră exhaustivă criticile de netemeinicie și nelegalitate invocate de reclamantă prin apelul formulat, precum și apărările formulate de intimații-pârâți, oferind un răspuns specific

fiecăreia dintre acestea, prin raportare la probatoriul administrat și la dispozițiile legale incidente în cauză.

De altfel, deși pretinde că hotărârea nu ar fi motivată, recurentul-pârât omite să indice în concret care sunt acele chestiuni esențiale neavute în vedere, limitându-se să prezinte trunchiat pasaje din decizia de apel, ceea ce confirmă invocarea formală a motivului de recurs analizat.

În realitate, nemulțumirile recurentului vizează modalitatea concretă în care instanța de apel a interpretat și aplicat dispozițiile legale în analiza excepției lipsei calității procesuale pasive a pârâților, aspecte care nu se circumscriu motivului de recurs invocat.

În fine, referitor la motivul de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ., invocat de ambii recurenți-pârâți, Înalta Curte constată că lecturarea cererilor de recurs nu permite decelarea unor critici care să se circumscrie acestui motiv de casare, nefiind indicate dispozițiile de drept material pretins încălcate de către instanța de prim control judiciar și modalitatea în care a avut loc o astfel de încălcare.

În consecință, pentru considerentele arătate, în temeiul art. 496 alin. (1) C. proc. civ., Înalta Curte a respins, ca nefondate, recursurile declarate de recurenții-pârâți Ministerul Sănătății și Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice.